1939 ий
27
ЯНВАРЬ
№ 9 (508)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

КРИТИКА ДЕН САМОКРИТИКЫМ КУМДАН ШАРАШ

ВЛКСМ Центральный Комитетын VII-ше пленумжын решенийжым Ленинский комсомол да уло советский молодежь моткоч шокшын вашлийыныт. Тиде пленумышто ВКП(б) Центральный Комитетын да лично Сталин йолташын полшымышт дене ВЛКСМ ЦК-ште улшо шӱдӧ антипартийный практикым да йӧршеш разложитлалтше еҥ-шамычым тӱжвак луктын разоблачитлыме. Тыге ВКП(б) ЦК ден лично Сталин йолташ Ленинский комсомоллан пеш кугу полышым ыштеныт. ВКП(б) ЦК ден Сталин йолташ, тугак VII-ше пленумын решенийже морально да политически разложитлалтше элемент-шамычым, партийын пӱсӧ оружийже—критика ден самокритикым зажиматлыше элемент кашакым комсомольский организаций-шамыч гыч йӧршеш куклен лукташ уло комсомольский массым мобилизоватленыт.

Туге гынат, Сталин йолташын ончыктымыжым да VII-ше пленумын решенийжым мемнан Марийский АССР-ысе комсомольский организацийлаште южо комсомольский руководитель-шамыч умлен огытыл. Санденак ВЛКСМ ЦК-ын пленумжо деч варат южо вере критика ден самокритикым зажиматлымаш да комсомол пашаш калык тушманын элементше кашакым шогалтылмаш факт лиеден. Тидым эн первояк ВЛКСМ-ын Косолаповский райкомышто лийше антипартийный пашан примерже подтверждатлат.

Тыште ВЛКСМ ЦК VII-ше пленумын решенийжым активым чумырен проработатлыме олмеш, райкомолын бывший руководитель-шамычше Антонова, Михеев да молат шкеныштым разоблачитлыме деч да критика ден самокритика деч лӱдмышт дене пленумын решенийжым тӱрлӧ семын шылташ тӧченыт. Нуно критика ден самокритикым эреак зажиматленыт да тудын ден шкеныштын шӱдӧ антипартийный пашаштым шылташ тыршеныт. Тиде факт вес могырымжо ВЛКСМ Обкомын секретарьыштын—Кондратьев ден Винокуров йолташ-шамычын да Обком бюрон южо член-шамычшын (Корюкин да молат) большевистский бдительностьышт лушкыдо улмым ончыкта. Такланак огыл, йӧршеш разложитлалтше Антоновам шукерте огыл гына ВЛКСМ Обком аппаратыш налнешт ыле.

Критика ден самокритика деч лӱдмаш да тудым пагалыдымаш фактым моло вереат ятыр ужаш лиеш. Теве Оршанка (секретарь Жарков), Параньга (секретарь Салахутдинова) да Куженер (секретарь Морозов) райондаште VII-ше пленумын решенийжым формально гына проработатленыт. Нуно тиде решенийым актив-шамычым чумырен лудын пуэныт да тидын дене чыла пашам пытареныт. Теве тиде факт критика ден самокритика деч лӱдмӧ нерген ок ойло мо? Тыге критикым тарваташ лӱдын илыме факт, кеч кузе гынат нунын пашаштышт шуко ситыдымаш улмым ойла. Жарков, Салахутдинова да Морозов йолташ-шамыч ВЛКСМ ЦК VII-ше пленумын решенийжым шкеныштын пашаштышт улшо ситыдымашым тӧрлатышаш верч огыт кучылт. Тидымат критика ден самокритикым зажиматлыме деч моло семын аклаш ок лий.

Йошкар-Ола комсомольский организацийыштат критика ден самокритикым зажиматлымаш факт лиеден. Фельдшерско - акушерский школысо комсомол комитет ден лесорабфак комсомол комитетыште нунын бывший руководительышт ятыр жап марте тиде пӱсӧ оружийым шкеныштын йӧрдымӧ пашаштым левед шогышашлан кучылташ тыршеныт. Но нунылан тидым ышташ эрык пуалтын огыл. Комсомол масса чын большевистский критика почеш нуным чылтак когартен да разоблачитлен. Туге гынат, каласаш кӱлеш, ВЛКСМ горком тидым шотыш налын огыл. Санденак ятыр вере критика ден самокритикым эше пеш лӱдын кучылтыт (пединститут, педрабфак, музыкальный школ).

ВЛКСМ Обком бюрон практикыштыжат критика ден самокритикым зажиматлымаш факт лиеден. Тидым утларакшым Кондратьев ден Корюкин йолташ-шамыч огыт йӧрате. Нуно бюрон моло членыштым да пашаеҥ-шамычым критиковатлат, а шкеныштын ситыдымашыштым ойлаш лӱдыт.

Чын, тиде серьезно пашам тарватымаште икмыняр вашталтыш коеш, но тиде але тӱҥалтыш гына. Критика ден самокритикым вӧлталалашлая млавна эше шуко ышташ кӱлеш, тудым кажне пашаеҥ кӱлеш верыште да моштен кучылтшо. Тиде шотышто кампанейщина койышым чылтак пытарыман. Критика ден самокритикым адакат утларак шарышаш верч кажне комсомолецлан тыршыман.

Валериан Владимирович КУЙБЫШЕВ

Валериан Владимирович Куйбышев 1888 ийын 7 июньышто, Омск олаш шочын. Самырыкше годымак тудо революционный движенийыш ушна. 1904 ийыште 16 ияш Валериан Владимирович большевик лийын.

1905 ийысе революционный событий-шамыч годым Куйбышев йолташ Петербургышто лиеш. Петербургский организаций тудлан пеш ответственный да боевой заданий шамычым шукташ пуа.

1906 ийыште Куйбышев Омскышто пашам ышта, тушто тудым большевистский организацийын местный комитет членжылан сайлат. Тыште тудо кок гана арестоватлалтеш.

1907 ийыште Куйбышев йолташ Томскышто пашам ышта, местный партийный комитет членлан шога, тужеч Петропавловскыш паша ышташ кусна.

1908 ийыште Куйбышев йолташ адак Петербургышто. Большевик - шамычын петербургский организацийжын пашаштыже деятельно участвоватла. Тиде ийын июльышто полиций Валериан Владимировичым арестоватла. Куйбышев йолташ 1909 ий марте заключенийыште шинчен эртара.

Тюрьма гыч лекмекыже Валериан Владимирович тунамак нелегальный пашашке ушна. Но тиде ийын апрельыштак тудым адак арестоватлат. Тюрьма гыч утарымаш, нелегальный паша да 1910 ий февральыште Томскеш адак арестоватлымаш. Кугыжан жандарм-шамыч Валериан Владимировичым кок ийлан Нарымский крайыш административный высылкыш колтат. Ссылка срок эртымек, 1912 ий мартыште Валериан Владимирович Омскыш пӧртылеш, тушто революционный пашам умбакыже ышта.

1913 ийыште Куйбышев йолташ Петербургышто лиеш, тушто песочный карьерлаште, варажым Вологдаште да Харьковышто чернорабочийлан пашам ышта. Петербургышто ик ий наре лийын, тунам петербургский большевик-шамыч комитет составыш пурен.

1915 ийын июльышто полиций Куйбышев йолташым арестоватла да Иркутский губернийын Тутуры селаш кум ийлан высылкыш колта. Тыжеч тудо 1916 ий апрельыште куржеш. Тудо Самарский трубочный заводыш фрезеровщиклан пура да Адамчик фамилий дене большевик-шамыч Самарский комитетын составышкыже пура. Тыште тудо моло йолташ-шамыч дене пырля поволжский большевистский конференцийым организоватла. Куйбышев йолташым адак арестоватлат да 5 ийлан Туруханский крайыш колтат.

Ссылкыш каймыж годым февральский буржуазно-демократический революций лиеш. Валериан Владимирович Самарыш пӧртылеш. Тудын вуйлатымыже почеш Самарыште советский власть установитлалтеш. Валериан Владимирович Самарский ревкомын да партий губкомын первый председательже лийын. 1918 ийыште Куйбышев йолташ чехословак ден учредилец-шамычын контрреволюционный бандышт ваштареш поволжский пролетариатын кучедалмыжым вуйлата, Востокышто пролетарский диктатурын вооруженный вийжым организоватлымаште участвоватла, I-ше ден IV-ше Йошкар Армий комиссарлан да революционный военный Совет членлан пашам ышта.

1919 ийыште, Колчакын Самара дек лишемме годым, Куйбышев йолташ Восточный фронтын южный группыштыжо революционный военный советын членжылан шогалтеш.

Тиде жапыште Куйбышев йолташ ончыч 11-ше Йошкар Армийын, а варажым Туркестанский фронтын революционный военный совет членжылан шогалтеш да Советский Средний Азийым белогвардеец ден интервент-шамыч деч утарымаште участвоватла.

Партийын X с'ездыштыже Куйбышев йолташ ЦК членын кандидатлан сайлалтеш. Партийын XI с'ездыштыже тудо Центральный Комитет членлан сайлалтеш. 1922 гыч 1923 ий марте Куйбышев йолташ РКП(б) ЦК секретарь. 1923 ийыште XII-ше партийный с'ездыште ЦКК составыш сайлалтеш да 1926 ий марте ЦКК председательлан—РКИ наркомлан да СССР Калык Комиссар-шамыч Совет ден Труд да Оборона Совет председательын заместительжылан шога. 1926 ийыште Ф. Дзержинскийын колымыжо деч вара, Куйбышев йолташ СССР ВСНХ председательлан шогалталтеш да 1927 ий декабрь гыч тудо ВКП(б) ЦК Политбюро член. 1930 ий гыч Куйбышев йолташ Госплан председатель, СССР Калык Комиссар шамыч Совет ден Труд да Оборона Совет председательын заместительже.

XVII партийный с'ездыште Куйбышев йолташ Советский Контроль Комиссийын председательжылан сайлалтеш. Тиде жапыштак тудо Калык Комиссар-шамыч Совет ден СССР Труд да Оборона Совет председательын первый заместительжылан шога.

1935 ий 25 январьыште Валериан Владимирович Куйбышевын пламенный шӱмжӧ пырткымым чарнен.

Капитализмым реставрироватлаш шонышо шакше троцкистско - бухаринский банда гыч фашистский убийца-шамыч Куйбышевым колымашке шуктеныт.

Калыкын тушманже-шамыч кӱлеш семын наказатлалтыныт.

А великий паша, кудын верч Валериан Владимирович шке илышыжым пуэн, ила, пеледеш да пытымым тӱняште сеҥа.

Обкомолын руководство стильже

Пытартыш жапыште ВЛКСМ Марийский Обком ВЛКСМ райком-шамычым вуйлатыме шотышто пашажым икмыняр саемден. Обкомын посна пашаенже-шамыч чӱчкыдын районлашке лекташ тӱҥалыныт. Обком бюроэш да пленумеш чӱчкыдын райком-шамычын пашашт нерген колыштыт. Тыгак Марийский АССР-се комсомол коклаасе организационный паша ден комсомолец - шамычын да несоюзный молодежым идейно - воспитатлыме пашаштат икмыняр саемдымаш коеш.

Но тидын ден пырля, Обкомын руководство стильыштыже шуко ситыдымаш уло. Обкомын руководствыжо „унтер пришибеевский" методым чӱчкыдынак применятлен да применятла. Райком секретарь-шамычым Обком бюрошко ӱжыктен деловой обсуждений олмеш, докладчик-шамычым тӱрлӧ семын вурсен, лӱмдылын гына колтылыт. Низовой комсомольский пашаенг-шамыч Обком бюрош ӱжылтыт гын, титакан, але титакан огыл гынат,—нунылан „страшный суд" ышталтеш. Бюро член-шамыч Корюкин, Кондратьев йолташмыт, молат „снять", „выговор", „исключить" тулеч моло денат лупшаш йӧратат. Теве 1938 ий 17 августышто малочисленный составан районный комсомольский организаций-шамычын пашашт нерген ВЛКСМ ЦК-ын решенийжым шуктен шогымо шотышто Обком бюрошто мыйын докладем колыштыныт. Чынак, 1938 ий тӱҥалтышыште мемнан районышто 17 малочисленный ВЛКСМ первичный организаций ыле. Но вет бюро кечылан малочисленный организаций-шамыч чот кушкыныт, малочисленный организаций чылажат кумыт гына кодыныт ыле.

Туге гынат, Обком бюро член - шамыч Кондратьев ден Корюкин йолташмыт „райкомол бездельничал"—манын вурсышт. А малочисленный первичный организаций - шамычым кузе куштышаш нерген мутымат ышт ойло. Корюкин йолташын йӧратыме „вакачать", „наругать" мутшо-шамыч райкомол пашаенг-шамычын пылшыштым йыгыштарен пытареныт. „Унтер пришибеевец" Корюкин нигунамат „толковый" ойым пуэн огыл. Кодшо ийын февральыште тудо Сотнур районыш миймыже годым тыгай ориентировкым пуэн коден: „бюроэш 60 еҥ дене комсомолыш пуртылаш,—шагал. Теве московский райкомлаште ик ганаште 250 еҥ дене пуртылыт"—манын комсомолыш пуртымашым искусственно чараш кӱштен. Умылдымо вопрослан вашмутым ок пу, „ты же секретарь райкома, должен знать"—велэ манеш.

Корюкин ден пырля Обкомын пашаенже-шамыч Смирнов да Осиповат (кызыт паша гыч корандыме) Обкомын поручениийже дек несерьезно относитленыт. Теве формально тергыме денак мемнан райкомолын комсомол гыч законно лукмо калык тушманын ӱдыржым Е. Казаковам да колхозник-шамыч коклаште контрреволюционный шомак-шамычым шаркалме ден хулиганствылан Н. Аббакумовым Обком бюро Корюкинын настоятлымыже дене комсомолыш востановитлен. Обком секретарь Кондратьев йолташ ден бюро член Корюкин йолташлан разоблаченный калык тушман-шамычым комсомолыш востановитлашыже молан кӱлын гын?! Тыгай факт-шамыч Обком руководитель-шамычын комсомольский организацийым калык тушман-шамыч деч эрыкташ тыршымыштым пырчат ок ончыкто, наоборот, шукындымым гына ончыкта.

ВЛКСМ Обкомын отделже-шамычат: крестьянский молодежь отдел (заведующий Смирнов), тунемше молодежь отдел (Камелина) да пионер - шамыч отдел пашам путырак начарын ыштат. Молодежын быт дене, культурно - массовый паша дене да ӱдрамаш молодежь паша дене Обкомолышто нигӧат ок интересоватле. Ӱдрамаш молодежь коклаасе паша—мондалтше паша участок. Отдел вуйлатыше-шамыч шукыжым Обкомолыштак шинчылт эртарат. Нунышке пашаштым шагал ыштат. Секретарь-шамыч Кондратьев ден Винокуров йолташмыт отдел заведующий-шамычым инструктор олмеш кучылтыт.

ВЛКСМ Обкомын органже „Рвезе Коммунист" газетат ВЛКСМ ЦК-ын IV пленум решенийжым шуктымашке комсомолец-шамычым ситышын мобилизоватлен шоген огыл. Шукыжым газетыш шагал содержательный, начар качестван заметка-шамычым шукшкыт. „Рвезе Коммунист" газет пытартыш жапыште велэ пашажым саемдаш тӱҥалын.

Марийский АССР-се комсомоллан организационный да воспитательный пашам политический требований кӱкшытыш шуктышаш верч але чот кучедалашыже кӱлеш.

Алмакаев,
ВЛКСМ Сотнурский райком секретарь.

Куярысе советский строительство курсышто тунемше отличник-шамыч уроклан ямдылалтыт. Снимкыште: шола гыч пурлашкыла И. И. Егошин, С. Г. Кудрявцев да А. М. Новоселов.

ЙӦРДЫМӦ РУКОВОДИТЕЛЬЫМ ПОКТЕН ЛУКМО

Тушман-шамыч самырык еҥ-шамычым политически разоружитлымаште аракам, азартный модыш-шамычым, бытовой разложенийым пеш моштен кучылтыт. Нуно бесхарактерный, неустойчивый комсомолец-шамычым пеш вашке шке влиянийышкышт налыт. Тыгай влиянийыш Йошкар-Оласе лесорабфакын комсомольский комитет секретарь Смирнов да комитетын посна членышт логалыныт.

Лесорабфакын комсомольский комитетше да тудын бывший секретарьже Смирнов ВЛКСМ Центральный Комитетын IV да VII пленумжо-шамычын решенийыштым реализоватлыме шотышто пашам йӧршеш ыштен огытыл. Комсомольский организацийым большевистски вуйлатыме олмеш, калык тушман-шамычын пособникыштым йӧршын кукльмашке комсомолец-шамычым мобилизоватлыме олмеш, рабфакыште учебно да политико воспитательный пашам саемдыме олмеш, комитет секретарь Смирнов шкеак йӱмашым насаждатлен, комсомолец-шамыч ден молодежым морально да политически разложитлаш тӱчен, критика ден самокритикым ишен, шкенжын ситыдымашыжым, антикомсомольский поведенийжым критиковатлыше комсомолец-шамычым поктылын.

Теве 1938 ий сентябрьыште Смирнов коллективный йӱмашым организоватлен. Тыште комсомолец да студент-шамыч Букетов, Глазырин, Ожиганов участвоватленыт. Комсомолец Видякин ден Виногоров чӱчкыдын йӱыныт.

Смирнов да тудын собутыльникше-шамыч лесорабфакыште дисциплиным пудыртылыныт, учебно-воспитательный пашам кӱрлаш тыршеныт. Садланак студенчество кокла гыч пеш шуко комсомолец-студент начар тунемыт. Смирнов шкежат 4 дисциплина дене плохой отметкым налын. Неустойчивый, йӱаш йӧратыше студент-шамыч гыч группым создатленыт. Нунак каникул годым лыжный переходым кӱрлыныт.

28 ноябрьыште закрытый комсомольский погынымашеш ВЛКСМ ЦК-ын VII пленум решенийым обсуждатлыме годым, Смирновым пеш чот критиковатлышт. Шкенжым тӱжвак лукмо деч лӱдын, тиде погынымашын решенийжым тудо тылзат пелэ наре шылтен кийыктен. Тыгак 8 декабрьыштат комитет заседанийеш тудо чот критиковатлалте. Справедливый, резкий критикым чытен кертде заседанийым чарыш. А эрлашыжым тудым критиковатлымылан Петухов йолташым комнатышкыже ӱжыктен тӱрлын оскорбитлен, мускылен, вурсен, тӱрлын лӱдыктылын.

Пырдыж газетеш Смирнов ден тудын сподвижникше-шамыч ятыр гана возалтыныт. Но ситыдымашыштым тӧрлатен огытыл. Тидлан Смирнов честный комсомолец-шамыч ӱмбак кержалтын. Владимировлан выговорым пуаш настаиватлен. Седовым поктылын. „Седовым садак рабфак гыч луктыктем,"—манын ойлен.

Кызыт лесорабфакысе ВЛКСМ комитетым распуститлыме. Тушман-шамычын влиянийышкышт логалше Смирновым комитет гыч корандыме да строгий выговорым пумо Виногоров ден Видякиным рабфак гыч луктын колтымо.

Но тидын дене кодаш ок лий. ВЛКСМ у комитет чыла нине безобразий-шамычым пытарымашке, учебно-воспитательный пашам йӧршеш саемдымашке, йӱмаш, бытовой разложений ваштареш кучедалмашке чыла комсомолец-шамычым мобилизоватлышаш.

„...Йӱмаш ваштареш да бытовой разложений ваштареш решительно кучедалмаш-кажне комсомолецын да комсомольский активистын долгшо да обязанностьшо".

М. С.

Райкомоллан серьезно ончалашыже кӱлеш

Первичный комсомольский организацийлаште отчетно-выборный погынымаш-шамыч эртымылан ятыр жап лиеш. Тиде жапыште первичный комсомольский организаций-шамычын пашаштышт кӱлеш ваштылтышым ыштымаш ылын. Погынымашын решенийыштым илышыш пуртышаш верч уло вийыштым пыштен кучедалшаш улыт ыле. Тыгак райкомол могырым первичный организаций - шамычлан кугу полыш лияш кӱлеш ыле. А Морко райкомол да тудын секретарьже Сергеев йолташ кузе вара первичный организаций-шамычын пашаштым тӧрлаташ полшаш?

Вигак ойлаш кӱлеш, Морко райкомол пашаенг-шамыч первичный организацилашке пеш шагал лектыт, полышым огыт пу.

Теве „Рабочий" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште отчетно-выборный погынымаш деч вара паша йӧршеш ваштылтын огыл. Политучеба огеш эртаралт, пропагандистым райкомол огеш пу. Постановлений - шамычым лончылымаш огеш эртаралт, даже ВЛКСМ ЦК VII пленумын решенийжымат комсомолец - шамыч коклаште лончылымо огыл.

Южо комсомолец-шамыч быт шотышто разложитлалтыныт. Хулиганитлат, йӱын коштыт. Теве Алексеевский 8-ше №-ан отделенийыште продавецлан пашам ыштыше комсомолец Варламов Николай кевытыште эре йӱшӧ лиеш, сату налаш толшо-шамычым ондалкала. Комсомольский комитет секретарь Изечук шкежат подылаш йӧрата. Але тудо комсомольский делам принимитлен огыл. Комсомолец-шамычлан учетный карточкым заполнятлымаш уке. Членский взносым пел ий ден комсомолец-шамыч деч погымо огыл.

„Рабочий" колхоз пеленсе комсомольский организацийын тыгай чыташ лийдыме положенийжым райкомол огеш шинче, шке могырымжо нимогай мерымат але марте ыштен огыл.

Петровский ял совет мучко ятыр колхозысо ончыл молодежь комсомолыш пураш шонат. Теве „Йошкар май", „Строитель" да моло колхозлаштат молодежь лу ден шотлалтыт. А райкомол тыгай колхозлашке лектын несоюзный молодежь ден массовый умылтарымаш да политико - воспитательный пашам ышташ да молодежын шонымыжым шукташ огеш тырше.

Морко райкомоллан да тудын секретарьже Сергеев йолташлан тыгай организацийыш пеш серьезно ончалашыже да кугу полышым пуашышт кӱлеш. Изечук гай безответственный комитет секретарьлан пенгыде мерым ыштышаш улыт.

П. С. Павлов.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙЫН САЙ ПАШАЖЕ

ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше Г. М. Терехов йолташ. Кызыт тудо VI главаш шуын (Шернур район, коклала школ ыште учительлан ышта).

„Шем'ер" колхоз пелесе комсомольский организацийыште (У-Тор'ял район) комитет секретарьлан ынде кок ий комсомолец Н. Кузнецов йолташ ышта. Тудо комсомолец-шамычын ўшанен пумо пашаштым честь ден шукта. Несоюзный молодежь ден массово-умылтарымаш пашам сайын ыштыме ден комсомольский организаций 3 ен гыч 10 еныш шуын. Несоюзный молодежь коклаште ВЛКСМ устав ден программым тунеммаш да международный положений нерген беседа эре эртаралтеш.

Комсомолец - шамычым чылаштымат низший звена ден тунемаш авалтыме.

Тыгак комсомольский организаций культурно-массовый пашамат сайын организоватлен. Комсомолец-шамычын вийышт ден колхозлашке лектын художественный вечерым, постановкым шындылыт. Драмкружок дене музыкан тунемме кружокым С. Шишкин ден Кузнецов йолташ-шамыч сайын вуйлатат.

Тидын дене пырля комсомольский организаций шошо аралан ямдылалтмашат колхозлан полша. Тиде пашам сайын эртарышлан бригадир-комсомолец Пирогов ден Малинин йолташ-шамыч ваш-ваш социалистический соревнованийыш ўжыныт.

Н. Ч.

Оборонный подаркым ямдылат

У-Тор'ял педучилищыште осоавиахимовский член-шамыч да чумыр тунемше коллектив-шамыч Йошкар Армийын 21-ше идалыкше вашеш, оборонный подаркым ямдылыме нерген Советский Союз герой-шамычын обращенийышт да ВЛКСМ ЦК-ын пунчалже почеш тыгай обязательствым налыныт ыле: тунемше-шамыч кокла гыч значкист-шамычым шукемдаш да районысо стрелковый соревнованийыш ученический командым ямдылаш. Ниве налме обязательство-шамычым тўрыс шукташ пижыныт.

Теве шукерте огыл эртыше стрелковый соревнованийыште ученический команда кокымшо верым нале. Стрелковый кружок 34 ЮВС значкистым, 48 ПВХО значкистым да 24 ГСО значкистым ямдыленыт.

В. Иванов.

Тимофеев комсомолец-шамычын доверийыштым огеш оправдатле

Комсомольский организацийын пашажым тўнг гычак вашталтышаш верч онжыкыжым сайын ыштен толашлан „Венера" колхоз пелесе комсомольский организацийын членышт отчетно-выборный погынымаште комитет секретарьлан Тимофеев йолташым сайленыт.

Но Тимофеев комсомолын доверийжым огеш оправдатле. Тидым вот кушеч ончыкташ лиеш: комсомольский организацийыште отчетно-выборный погынымаш деч ончыч могай положений ыле, кызытат тудо положений нигунарат вашталтын огыл. Комсомолец - шамыч коклаште, тугак несоюзный молодежь коклаште политико - воспитательный пашам кўлеш кукшытыш нўлталме олмеш, Тимофеев йўмашым, кредал хулиганитлен коштмашым гына организоватлыл коштеш.

Комсомольский погынымаш случай гыч случайыш гына эртаралтеш. Погынымашым ямдылалтыде, критика ден самокритикым кумдан шарен эртарымаш але ик ганат лийын огыл. Санденак тиде организацийыште пеш шуко ситыдымаш улыт.

Тыгак комсомольский организаций ОСО, СВБ, МОПР организаций-шамычым огеш вуйлате. Колхозышко лектын культурно-массовый паша огеш ышталт, т. м.

Параньгарайкомоллан „Венера" колхоз пелесе комсомольский организацийыште нимолан йордымо койыш-шамычым пытараш кызытак пижашыже кўлеш.

Н. Шуматов.

ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше Н. Чемышев йолташ (Шернур районышто учительлан ышта).

ВКП(б) историйым тунемаш полшат

Марийский педагогический институтышто ВКП(б) историйым 100 ен утла самостоятельно тунемеш. Нуя ын кокла гыч пелыже наре комсомолец - шамыч улыт.

ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше - шамычлан партийный да комсомольский комитет-шамыч тўрлын полшен шогат. Кызыт мартен „Что такое „друзья народа" и как они воюют против социал-демократов", „Что делать" да моло вопрос-шамыч денат лекций шындалтыныт.

Тиддеч посна Коробов йолташ международный положений нерген лекцийым лудеш. Адак партийный комитет ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше-шамычлан консультацийым организоватлен.

В. Борисов.

СССР НЕЛЭ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ КАЛЫК КОМИССАРИАТЫМ ШЕЛМЕ НЕРГЕН

СССР Верховный Совет Президиумын 1939 ий 24 январьыште лукмо Указше почеш, СССР Нелэ Промышленность Калык Комиссариатым куд Калык Комиссариатлан шелме:

1. СССР Топливный промышленность Калык Комиссариат.
2. СССР Электростанций ден Электропромышленность Калык Комиссариат.
3. СССР Шем металлургий Калык Комиссариат.
4. СССР Цветной металлургий Калык Комиссариат.
5. СССР Химический промышленность Калык Комиссариат.
6. СССР Строительный материал промышленность Калык Комиссариат.

СССР Верховный Совет Президиумын Указше почеш, СССР Топливный Промышленность Калык Комиссарлан Л. М. Каганович йолташ, СССР Электростанций ден Электропромышленность Калык Комиссарлан М. Г. Первухин йолташ, СССР Шем металлургий Калык Комиссарлан Ф. А. Меркулов йолташ, СССР Цветной металлургий Калык Комиссарлан А. И. Самохвалов йолташ, СССР Химический промышленность Калык Комиссарлан М. Ф. Денисов йолташ да СССР Строительный материал Калык Комиссарлан Л. А. Соснин йолташ-шамыч назначитлалтыныт.

Колхозник-шамыч автомашиным налыт

Кодшо ий Смоленский областьысе колхоз ден колхозник-шамыч 977 грузовой автомашиным, 1600 велосипедым, 2235 патефоным, пеш шуко музыкальный инструментым налыныт. Тений январьыште адак 305 грузовой автомобиль толеш.

Испанский калык сенга

Фашизм ваштареш испанский калыкын героически кредалмыжлан ынде кок ият пелэ эртыш.

Кок ият пелэ годсек Пиренейский полуостровышто кок фашистский государствын—Германийын да Италийын осал да шакше войнаже каен шога. Эрыкым йӧратыше, мирный да культурный испанский калык ўмбак нине фашистский государство-шамыч йышт, ворсемын керылтыныт. Фашистский захватчик шамычын ыланышт тыгай ыле: демократический Испанский республикым кўчык срокышто темдалаш, элын поянлыкшым грабитлаш, Испанийын территорийжым кокымшо империалистический сарым ямдылымаште опорный пунктыш савыраш.

Но римско - берлинский „тўням сенгыше-шамычын" да Лондонышто да Парижыште улшо нунын друзьяшт планышт испанский калыкын решительный отпоржым вашлийын. Испанский калык чыла не лылыкым да лишенийым чытен тиде неравный да чот нойдарыше войнаште кок ият пелэ годсек талын кредалеш, уло передовой да прогрессивный человечествын пашаже верч народный фронтын знамяже йымалне сенгымешке кредалаш тўналеш!

Кызыт республиканский территорийыште — Испанийын уло населенийже гыч 55 процент наре, 12 миллионат утла ен. Но нине миллион - шамыч сплотилалтше улыт. Пролетариатым почти 100 процентлан профессиональный союз шамыч ушат. Чыла молодежный организаций - шамыч антифашистский молодежын Альянсышкыже ушнышо улыт. Каталонийсе коммунистический ден социалистический партий-шамыч слиnватлалтыныт да каталонский пролетариатын единый массовый партийжым—об'единенный социалистический партийым организоватленыт. Республиканский Испанийыште народный антифашистский фронтын пурыдымо партий, организаций иктат уке. Троцкистский „поумовец-шамыч" да моло тўрлӧ тушман-шамыч кеч кузе подрыватленыт гынат, испанский калыкын единствыжо ыштен шукталтын—война кайме годсек испанский калыкын тиде эн кугу сенгымашыже.

Война тўналмылан кок ият пелэ эртымек, Испанский республикын кидыштыже — вы окоразвитый промышленностьан район-шамыч Каталония да Мадрид, Испанийын кидан верже—Леванта. Республикын экономический да финансовый положенийжат ренгыде. Аграрный реформа тўнг шотшыто ыштен шуктымо: фашист - шамыч дек куржшо шамыч деч але военно - фашистский мятежым организоватлымаште участвоватлыше землевладелец-шамыч деч конфисковатлыме мландым крестьян ден ял озанлык пашазе-шамычлан пользоватлаш ышт пумо.

Республиканский правительство промышленностьым велэ огыл восстановитлен, но продукций лукмашымат нӧлтал кертын. Война ийлаште оборонный промышленностьым создатлен шуктен.

Война тўналме жапыште фашистский мятежник-шамыч ым доброволец-шамыч—народный милицийын боецышт чактарен шогеныт, республиклан ўшанле улшо регулярный войска гыч тунам пеш шагал ыле. Ынде Испанийын независимостьшым пел миллионат утла ен гыч улшо народный армий арала.

Тиде кечылаште чап лўман народный армий уэш моткоч чапле наступательный операций - шамычым Эстремадурышто, югышто да Талавер ден ла Рейн секторышто эртара. Каталонский фронтышто героически кредалеш.

Чемберленын да Муссолинин римысе шуплалмыштлан, фашистский наступленийлан Каталония уло калыкым мобилизоватлыме ден ответым пуэн. Барселонышто да моло олалаште доброволецлан шукын возалтыт. Компартийын да народный фронтын ўжмышт почеш добровольческий ударный батальон-шамыч ышталтыт. Ўдрамаш-шамыч оборонный заводлашке паша ышташ каят. Уло калыкын шонымаше--тушманым шалаташ.

Испанский калыкын волляже пенгыде, Мадридым аралыме годымсылак, тудо сенгымашыжлан ўшана да ойла:

—Но пасаран! Фашист-шамыч огыт керт!

(„Комсомольская правда" гыч кўчыкын)

18

В. И. Ленинын колымыжлан XV идалык

21 январьыште Кугу театрыште

Владимир Ильич Ленинын колымыжлан 15 ий темме лӱмеш 21 январьыште ССР Союз Кугу театрыште траурный заседаний лийын.

6 шагатат 50 минут. Лач 15 ий ожно тиде жапыште Великий Ленинын пламенный шӱмжӧ пырткымым чарнен.

Сценышке президиум ӱстел тӧрыш Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андреев, Микоян, Жданов, Ежов, Димитров, Берия, Шкирятов, Булганин, Шверник, Мехлис, Щербаков, Маленков, Буденный, Бадаев, Ярославский да моло йолташ-шамыч лектыт.

Залыште улшо-шамыч Сталин йолташым да тудын соратникше-шамычым куатле оваций ден саламлат. Кычкырымаш шокта: „Виян лийже мемнан родной Сталин йолташ!“.

Траурный заседанийым ВКП(б) ЦК секретарь А. А. Жданов йолташ почеш.

Жданов йолташ Ленинным шарналташлан шогалаш предлагатла.

Чыланат шогалыт. Траурный мелодий йӱк шергылтеш.

Доклад дене ВКП(б) МК ден МГК секретарь А. С. Щербаков йолташ выступатлен.

* * *

Траурный заседаний деч вара В. И. Ленинын шарныме лӱмеш художественный часть лийын.

Ленинский кече Йошкар-Олаште

Ленинын колымыжлан 15 ий темме лӱмеш 22 январьыште 6 час кастене Маргостеатреш Йошкар-Оласе шемер-шамычын траурный заседанийышт эртаралте. Заседанийым Йошкар-Ола горсоветын председательже Фуфыгин йолташ почын.

Почетный президиумыш рӱжге совым кырен Сталин, Ворошилов, Молотов, Жданов, Калинин, Андреев, Ежов, Каганович, Микоян, Димитров, Хосе Диас, Ибаррури, Тельман йолташ-шамычым сайлыме.

Ленинын илышыж ден пашаж нерген докладым ВКП(б) Марийский Обкомын секретарьже Ончуков йолташ ыштыш. Заседаний кугу нӧлталтмаш дене Сталин йолташлан саламым приниматлен.

Тидын мӧнгӧ Марийский Госфилармония концертым пуэн.

Йошкар-Ола 5-ше инструкторский участкын контролер-инструкторжо И. Н. Дуркин, 8-ше переписной участкын счетчикше Е. Я. Мишина 109 №-ан пӧртыш (Комсомольский урем) контрольный обходым эртараш толыныт. Тиде пӧртыштӧ илыше Л. Ф. Беляева нуным куанен вашлиеш.

Фото С. Чуршуковын.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

Японский солдат-шамычын антивоенный выступленийышт

Гонконг гыч увертарыме почеш, шукерте огыл Шанхай гыч Тангушко (Тяньцзинь деч востокыштыла) кусарыме 2 тӱжем японский солдат антивоенный выступленийым ыштен. Солдат-шамыч серышке волаш отказеныт да, войнаш ноен улына манын, мӧнгышкышт колташ требоватленыт. Бунтоватлыше-шамычым тыпландараш-лан японский командований 6 военный суднам колтен

Германский рейхсбанк председатель пост деч Шахтым утарыме

Официально увертарыме почеш, Гитлерын распоряженийже дене Шахтым германский рейхсбанк председатель пост деч утарыме. Рейхсбанк председательлан Функым шогалтыме. Функым тугак озанлык министр постешат кодымо. Банк председатель шотышто Функын полномочий срокшым 4 ийлан определитлен. Шахт портфельдыме министрлан кодеш.

Озанлык министерство ден рейхсбанк руководствым иктыш ушымаш „экономический ден финансовый политикым умбакыже централизоватлаш“ кӱлмӧ дене официально мотивироватлалтеш.

ПАРТИЗАН-ШАМЫЧ ТӰЖЕМ ДЕНЕ ЯПОНЕЦ-ШАМЫЧЫМ ПЫТАРЕНЫТ

Кодшо кечылаште китайский партизан-шамыч Цзянси провинцийын северный ужашыштыже кок японский полкым авыреныт. Талын кредалмашеш японец-шамычын тӱжем наре еҥышт колен да сусырген. Партизан-шамыч 11 грузовикым да шуко боеприпасым шупшын налыныт.

20 январьыште китайский партизан-шамыч Путунын окрестностьыштыжо (Шавхайын юго-восточный районжо) японский отряд ӱмбак нападенийым ыштеныт. Японец-шамычлан кугу йомдарымаш лийын.

КУЧЫК УВЕР-ШАМЫЧ

Сотнур. „У ял“ колхоз пеленсе комсомольский организацийыште комсомолец шамыч П. Иванов, С. Андреев, В. Семенов колхозлан ломыжым погат. Кызыт 8,5 центнерым погеныт.

Е. Николаев.

* * *

Пектубай. Чирке кыдалаш школ пелен радиокружокым организоватлыме. Кружокыш 20 еҥ возалтын. Кружок член-шамыч ден радиотехника тунеммашым кружок вуйлатыше учитель Ф. А. Москвин йолташ эртара.

А. Фролов.

* * *

Морко. „Кугу эр“ колхоз член-шамыч шукерте огыл „Депутат балтики“ йӱкан кинофильмым ончыштт. Тиде киношко 200 еҥ наре колхозник-шамыч ончаш погыненыт. Нунын ден пырля 75 ияш колхозник А. Григорьеват ончыш.

В. Боярский.

* * *

Шернур. Марий-Сола пелэ кыдалаш школ пелен драмкружокым организоватлыме. Тиде драмкружок колхозник-шамычлан „Салика“, Родина верч“ да моло пьес-шамычымат ончыктат. Колхозник-шамыч тыгай постановкым куанен ончат.

В. М.

* * *

Ронга. Ме „Пашазе“ колхозысо тунемше-шамыч Петухов Северьян, Михайлов Александр да Япеев Александр колхозлан 10 центнер ломыжым поген пуышна.

А. Михайлов.

„ПАРНЯДА ДЕН ЛУГАЛТЫЗА...“

19 январь. Сотнур селасе столовой воктен очередь кугуак огыл: икмыняр колхозник-шамыч да Лопатино гыч толшо кок пашазе гына койыт. Столовой почылтмым нуно шинчыде эррак толынытат, вучашышт логалын.

— Скоро ли откроют... ведь стоим уже второй час,—ик посетитель нервынрак пелешта.

— Да, здесь не поймешь, открывают неодинаково, когда в двенадцать, а когда и во втором.

— Скоро доходит... без пяти час...

Тиде жапыштак столовой кӧргышӧ йӱк шоктыш, омса почылтат, очередьыште шогышо-шамыч столовойыш пурен кайышт.

Столовойын помещенийже изи, лапка. Потолок гыч шӱк йога. Кӱвар квартал мучашеш гына мушкылтеш. Саллан кӱварыште вершок кӱжгыт лавыра погынен. Ӱстелжат кумыт нылыт велэ, а пӱкен гын, йӧршеш ок сите. Тиде столовойыш пурен пӱкен верчын шагал посетитель туманлыде лектеш. Ӱстел ӱмбалне клеенка-шамычынат чурийышт вашталтын: нуно чылт ожнысо торговой-шамычын оравам леведме суранышт гай лийыныт. Изи, нужварак буфет шкаф, тудын пелен пыжыктыме лавырген, туржалт пытыше „Меню“ лапчык кеча.

Талон-шамычым налын ӱстел тӱрыш погынен официанткым вучен шинчена. Кок шагат жап вучымек гына кухня гыч лектын, официантка Н. талон-шамычым поген пурыш. Ынде талон-шамычым налынат гын, вашке кочкаш пуат шонем. Но, уке. Адакат шуко вучаш перныш. Воктенем шинчыше Ивук налме киндыжым ярак кочкын пытарыш. Тенгечсе кас годсек кочкаш логалын огыл, манын адак 200 граммым налын тольо. Вучен-вучен шуктышна, саде официанткат шӱрым кондыш. Тудо лавран пу подносыж гыч шӱр тарелка-шамычым ӱстел ӱмбак шындыле. Тидым ыштымыже годым тудо кугупарняжым шӱреш кӱлеш семынак йӱштылтыш. Официантка-шамычын ӱмбакышт ончалат гын, йӧршеш йыгыжгет. Лавырген пытыше халатыштым кудашмыштак ок шу.

Чумыр столовойлан акрет годсо пу коркаш оптымо шемемше шинчал да ик стакан горчица. Горчица атышке совыла олмеш, шанчаш падрашым шуралтыме. Кочкаш гына тӱҥалына, йолташем шӱр тарелкаже гыч тряпка падрашым луктын пыштыш.

— Ну, „наелся“,—манын тарелкажым шӱка. Тиде годымак моло кочшо-шамычат официантка-шамычым шудалыт. Иктылан гуляш коклаш шӱк логалын, весын йылмешыже ӱп пун пӱтырналтын. А теве кумшылан стакан чайым кондевыт, а пудыралташыже собылам пыштен огытыл. „Мо дене пудыралташыже“— йодмылан, сангга йымачше шӧрын ончалын официантка Н.—“ чай совылам ме райком, райисполком да сельпо пашаенг-шамычлан велэ пуэна, а тылзнда уке, кӱлеш гын, парняда ден лугалтыза“—манын игылтын гына кайыш.

Икманаш, кӧ Сотнур сельпон столовойыштыжо лийын гын, тыгай безобразийым шуко ужын. Тыгай йӧрдымашым Сотнурский районный организаций-шамычат пеш сай шинчат. Но нуно тыгай безобразий ваштареш кунам решительно кучедалаш тӱҥалыт, каласаш йӧсӧ.

Тарасов ден С.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—59. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.